

"Ljubav ubija anoreksiju i bulimiju!"

Uoči premijere predstave o anoreksiji i bulimiji „Ana i Mia”, 29. siječnja u kazalištu Mala Scena, razgovarali smo s autoricama predstave, hvaljenim autorskim tandemom - Anicom Tomić i Jelenom Kovačić. Predstava prati priču o oboljeloj djevojci koju igra mlada glumica Nika Mišković i njezinoj prijateljici koju glumi Mia Biondić

U Hrvatskoj od poremećaja u prehrani boluje oko 90 000 osoba, uglavnom mladih djevojaka. Pričajući o bolestima, predstava „Ana i Mia” istovremeno govori i o suosjećanju, razumijevanju, odrastanju, tijelu, hrani, usamljenosti, hrabrosti, ali i o ignoranciji i potpunoj neosjetljivosti društva koje oboljele odbacuje i na svojevrsni način stigmatizira. Autorice predstave - redateljica Anica Tomić i dramaturginja Jelena Kovačić - već su jako dobro poznate hrvatskoj javnosti kao kazališne umjetnice snažne osobnosti i vrlo specifičnog teatarskog izričaja. Anica i Jelena već niz godina surađuju na raznim kazališnim projektima u kojima glume, režiraju, pišu tekstove i rade dramaturgiju. Još u srednjoj školi Anica Tomić osnovala je alternativnu kazališnu grupu Théâtre des femmes, jednu od najvažnijih alternativnih grupa devedesetih kojoj se kasnije pridružila i Jelena Kovačić, a već niz godina stvaraju izvrsne kazališne predstave kao koautorice.

Kako je nastajao tekst i kako se rađala predstava? Koliko je za vas intimno bila bolna i šokantna priča djevojke na temelju čije ispovijesti je nastala predstava?

ANICA:- Tekst je posljedica višemjesečnog istraživanja koje se provodilo na različite načine. Jedan dio materijala sakupljale smo iz knjiga i s Interneta, dok je drugi dio materijala bio motiviran razgovorima s oboljelim djevojkama. Ono što je važno napomenuti jest to da smo u dogovoru s djevojkama odlučile ne citirati ih, ne imenovati i garantirati im totalnu diskreciju. Što je isto tako simptom ovog vremena, jer su gotovo sve djevojke govorile kako se osjećaju obilježanima, i na neki način osuđenima od okoline. Tako da je završni monolog - ispovijest - koja se nalazi u predstavi motivirana jednim od razgovora, i kao takva je autentična, ali istovremeno i fiktivna. No sukus cijelog materijala je rezultat istraživanja, te naposljetku našeg stava i razmišljanja o tom problemu.

JELENA: - Posljednji monolog funkcionira kao svojevrsni poziv u pomoć, i on pokušava do kraja otvoriti komunikaciju istovremeno između oboljele i onih oko nje, te između gledatelja i onog viđenog. On je svojevrsno ohrabrenje na dijalog, dijalog kao prvi

preduvjet iznalaženja mogućih načina izlječenja. Pokušale smo se isto tako odmaknuti od stereotipnih zaključaka da anoreksične djevojke ne žele jesti, a bulimične jedu, pa povraćaju, i to sve samo zato da bi bile lijepe. Anoreksija i bulimija pojavljuju se u trenucima kada nam život izmiče kontroli, a tijelo postaje jedino moguće mjesto kontrole. Zato je pubertet razdoblje u kojem one najčešće napadaju, jer je upravo pubertet početak finala nekog odrastanja kada postajemo ranjiviji nego ikad, ali istovremeno i svjesniji života oko sebe nego ikad.

Predstava o prijateljstvu kojeg bolest stavlja na iskušenje

Što ste novo saznale i kako ste uopće pristupile temi, budući da je predstava namijenjena mlađim gledateljima i kao takva edukativna?

ANICA: - Pristup temi zasigurno se mijenja u momentu kada se radi o mlađoj publici, samim time što se polazi iz pozicije da mladi nisu upućeni u temu. Pa je samim tim prisutan jedan edukativni dio, koji naravno postoji u obliku forme koja odgovara sceni u kojoj je stavljen. Dakle edukacija kao dio situacije u kojoj se likovi nalaze. No, bez obzira na to pokušale smo kroz priču o Ani i Miji (inače personificiranim nazivima za anoreksiju i bulimiju među oboljelima), postaviti pitanje i o prijateljstvu, ali i neka druga pitanja: koliko smo spremni žrtvovati se za druge, na koji način nas prijateljstvo uči toleranciji i strpljenju, koliko možemo oprostiti, i kako, kada je drugome teško možemo svojim prisustvom olakšati bol. Ovo je predstava o velikom prijateljstvu kojeg bolest stavlja na iskušenje. Zadatak mlade publike je da se pokuša postaviti u odnosu na: što bi bilo kada bi se mojem prijatelju / prijateljici dogodilo nešto slično? Kako bih se ja postavio / postavila?

JELENA: - U predstavi istovremeno želimo biti edukativne i suosjećajne, ali edukativne u smislu komuniciranja. Htjele smo pokazati da je, ukoliko želimo početi obraćati pozornost na te bolesti, potrebno otvoriti prostor razumijevanju, i to prije svega onom emocionalnom. Gole informacije o anoreksiji i bulimiji moguće je danas pronaći na bezbroj internetskih stranica, kazalište je otvorilo prostor za suosjećanje, a bez suosjećanja nema istinskog razumijevanja. Bez obzira što se radi o predstavi za mlađu publiku, nismo željele uljepšavati ili ublažavati stvarnost tih bolesti. Željele smo pokazati što su one uistinu sposobne učiniti jednom mladom životu. Imale smo sreće da su svi naši suradnici, skladatelj Frano Đurović, zatim Vladimir Končar koji je radio video i vizualni identitet predstave, te naravno glumice Nika Mišković i Mia Biondić, odlučili maksimalno pridonijeti projektu, te obogatiti našu misao, dok je kazalište Mala Scena spremno otvorila vrata projektu.

Pretpostavljam da su prijateljstvo, potpora, razumijevanje i adekvatna stručna pomoć „najvažniji“ putevi izlječenja...

ANICA: - Jedini pravi način je ljubav. Ali ona ne-manipulativna i iskrena. Bojim se da danas najviše nedostaje nje. Govoriti o ljubavi, onoj iskrenoj i toploj danas postaje gotovo sramotno. Ali to već otvara pitanje društva i njegove gluhoće, te uopće

nezainteresiranosti za drugog... a to je pak druga tema....

JELENA:- I za prijateljstvo i za potporu i za razumijevanje potrebno je puno hrabrosti. Život s anoreksijom i bulimijom težak je i mučan ne samo za oboljele nego i za one oko njih. Pomoći znači pokrenuti sve svoje ljudske potencijale, dakle do kraja prepoznati i prihvatiti drugog. Stručna pomoć u Hrvatskoj još je uvijek veliki problem, jer ona nije adekvatno institucionalizirana, premalen je broj liječnika i psihijatara kojima se djevojke mogu obratiti. Istovremeno jedina zagrebačka udruga za pomoć oboljelima, udruga Nada nema svog prostora, čime joj je već u startu smanjena mogućnost djelovanja.

Duga mržnja samoga sebe

Što u suvremenom svijetu i načinu života dovodi do tolikog porasta mladih žena oboljelih od anoreksije, bulimije i ostalih poremećaja prehrane? Da li su to mediji i modni magazini koje uvijek prve napadamo, ili pak niz obiteljskih, emocionalnih, društvenih i inih faktora koje se uvijek naprosto kod nekog poklope i postanu „okidači“ bolesti?

ANICA:- Smatram da medijsko eksploatiranje bolesti šalje potpuno krivu sliku o njoj. Problematika tih bolesti nije u časopisima i mršavim modelima, ona je posljedica obiteljskih kriza i nesporazuma i samog čina odrastanja koji je sam po sebi težak i nepredvidljiv. Obje bolesti u nastavku imena imaju neuroza, neuroza kao nešto što tinja iz unutra, nemir i neko krajnje nezadovoljstvo sobom i svijetom u kojem živiš. Potreba da kontroliraš sebe, kada već ne možeš druge i na kraju polagana i duga mržnja samoga sebe, koja nažalost završava često tragično.

JELENA: - Mediji i modni magazini samo su iznašli savršene strategije za iskorištavanje tijela i učinile su ga vidljivijim i ranjivijim nego ikad. Tražiti uzroke u njima, u njihovom propagiranju brzih dijeta i vitkih linija, bilo bi prejednostavno. Anoreksija i bulimija su izrazito kompleksne bolesti, one su posljedice cijelog niza pritisaka, nezadovoljstava i nemogućnosti i nesporazuma i u tom su smislu uzroci višestruki.

Snažne žene su i dalje nekako sumnjive

Zašto po vašem mišljenju, mladim ženama / djevojkama, čak i kada su lijepe i vitke, toliko manjka samopouzdanja i snage?

ANICA: - Kultura u kojoj mladi odrastaju je natjecateljska, konkurentska i opsjednuta lijepim koje je dovoljno samo sebi. Pritisaci koje doživljavamo kroz odrastanje, ako nemamo obitelj koja će ih kroz razgovore barem probati riješiti, nužno završavaju u frustraciji, koja je uvijek okrenuta prema sebi. A ona pak rađa nezadovoljstvo jer se ne uklapamo u zadane norme. Smatram da je jedini način da se dogodi neka promjena propagiranje razlika i različitosti, kao ravnopravnih čimbenika. Tek kada se mlade počne osvještavati da je razlika i različitost legitimna, moći će se razvijati i neke

sretnije mlade generacije, koje će početi voljeti sebe samim tim što su upravo ono što jesu.

JELENA: - Bez obzira na sve promjene, Hrvatska i dalje ostaje patrijarhalno društvo, u kojem su samopouzdana i snažne žene / djevojke i dalje nekako sumnjive, pa ih je na ovaj ili onaj način poželjno minirati. Anoreksija i bulimija mogu se sagledati i kroz tu prizmu, jer na razini fizičkog zapravo negiraju ono žensko, s obzirom da su neke od njihovih posljedica nestanak menstruacije i svih sekundarnih obilježja ženskosti. Mislim da je ženskost potrebno nositi s ponosom, jednako kao i ranjivost i empatičnost. U ovom društvu treba biti prkosan, djelovati usprkos i unatoč.

A ljubav u svemu tome? Koliko je ona važna, tj. Koliko pomaže činjenica da smo lijepe (takve kakve jesmo) u očima onoga kojeg volimo?

ANICA:- Smatram da ljepota uistinu nema veze s fizičkim. Ljepost / ljepota za mene dolazi iz činjenice da smo potpune osobe: psihički, emocionalno, intelektualno, da ostvarujemo svoje snove i da ih živimo. Tada postajemo, ako baš hoćete, najljepši, oni / one koje zrače i svojom austom primaju i daju ljubav. Mislim da bi to bila moja definicija ljepote.

JELENA: - U potpunosti se slažem s Aničinom definicijom ljepote, jer ono što nas zaista fascinira su ostvareni, zadovoljni ljudi, koji su iznašli načine da se u potpunosti prihvate. Iako nas žele uvjeriti u suprotno, pravu ljepotu nećemo naći u našem odrazu u ogledalu, jednako kao što nam ni naše tijelo ne može postati garancija sreće. A ljubav, bez nje bi zaista sve bilo besmisleno, ona nam otkriva ono istinski lijepo.